

ESCOLETES SALUDABLES I SOSTENIBLES

Breu descripció de l'experiència

La iniciativa "Escoletes saludables i sostenibles" que desenvolupa Justícia Alimentària amb el suport de la Direcció General de Cooperació del Govern de les Illes Balears pretén contribuir a la transformació cap a un model alimentari saludable, just i sostenible als centres d'educació infantil de Menorca, a través de l'acompanyament a tota la comunitat educativa (educadores, personal de suport i famílies). Els productes de temporada són el fil conductor que permet treballar l'educació alimentària en l'etapa infantil des d'una perspectiva transversal amb un enfocament ampli, crític i transformador. Diferents línies de treball que s'han realitzat:

- Formació per una alimentació saludable i sostenible: amb la voluntat de generar consciència crítica entorn al sistema alimentari actual i avançar cap a la transició alimentària en l'àmbit personal, i també en l'àmbit educatiu, les primeres accions desenvolupades amb les escoletes han estat diverses sessions formatives, en què han participat més de 80 educadores de 16 escoletes diferents.

- Espais de cocreació i avaluació: es va facilitar un espai dinamitzat, per a la cocreació amb les educadores, amb la intenció de dibuixar eines i recursos que facilitessin treballar l'alimentació saludable i sostenible en el dia a dia dels infants i les famílies, dins les aules i a les llars. Els recursos elaborats i les accions realitzades durant l'execució del projecte són fruit d'aquesta trobada, cosa que en facilita la implementació i utilitat per a les escoletes.

- Recursos per a les escoletes i les famílies: per tal de visualitzar la tasca de les educadores amb els infants i facilitar la transferència a les famílies, totes les escoletes participants han dedicat un racó al projecte, on s'ha instal·lat un **arbre de cartró** d'1,8m d'alçada juntament amb una **caixa de fusta** i una **senalla**, materials facilitats per Justícia Alimentària. El **tríptic mensual** ha estat el recurs que ha permès aglutinar bona part de les accions proposades, i dona resposta a les demandes d'eines pràctiques.

- La implicació de les famílies: fer còmplices i implicar les famílies en la tasca que s'està desenvolupant a les escoletes era clau per aconseguir que el procés d'aprenentatge en l'educació alimentària no quedés al centre, sinó que també s'acompanyés des de casa. S'han realitzat xerrades sobre alimentació saludable i sostenible, tallers pràctics i implicació amb les AFAs.

Motiu - inici de l'experiència

El sistema alimentari actual se sustenta en la producció agroindustrial d'aliments a gran escala, que demanda molta energia de recursos naturals i químics, amb una distribució globalitzada i un consum deslocalitzat i basat en la seva major part en productes processats. Aquest model agreuja els grans reptes globals i genera desigualtats socials, econòmiques i ambientals, tant en l'àmbit global com en el local. A les Illes Balears no estam allunyats d'aquestes anàlisis globals: tenim una gran dependència alimentària de l'exterior, importam el 85 % dels aliments que consumim, amb poca resiliència davant adversitats climàtiques o d'altre tipus, com la pandèmia de la COVID-19, que va agreujar situacions de vulnerabilitat de la població. El dret a una alimentació adequada pateix repetidament entrebancs per fer-se efectiu, i a aquesta situació de vulnerabilitat s'ajunta el fet que cada vegada més població té una dieta que s'allunya de ser nutritiva i segura.

Pel que fa a la vessant educativa, el desenvolupament educatiu d'un currículum crític ens ofereix la possibilitat d'interrogar-nos de forma seriosa sobre la realitat «donada» i de construir col·lectivament una altra mirada d'esperança per desenvolupar vides més dignes, justes i felices. Des de Justícia Alimentària s'havia treballat, sobretot, en les etapes de primària i secundària i es

va recollir la demanda, des de l'etapa d'infantil, de la necessitat de tenir recursos. Aquesta és una etapa en què les activitats de la vida quotidiana formen l'eix central de l'ambient educatiu a les escoles i comparteixen el seu valor educatiu amb el joc i l'experimentació, i promouen conjuntament el desenvolupament de les capacitats dels infants. L'aprenentatge d'hàbits alimentaris saludables i sostenibles és especialment important durant els primers anys de vida perquè, a més de facilitar un bon estat nutricional i un creixement adequat, pot ajudar a consolidar una relació òptima tant amb el menjar com amb el territori a l'edat adulta.

Creim que l'educació és una eina clau per reequilibrar les desigualtats i per generar actituds i comportaments sostenibles en les persones. No obstant això, l'educació no només es realitza a les escoles, sinó que creim que la llar és el veritable espai de l'educació dels infants, i que s'ha de complementar amb la feina realitzada als centres educatius, de manera que se n'obtingui una estreta relació entre el que s'ensenya al centre i l'exemple que es percep a casa. Unificar aquests dos processos educatius permetrà una major coherència i avançar cap a una societat més compromesa.

Valoració

L'educació alimentària ha de ser fruit de la intervenció de tots els agents implicats. La valoració conjunta, de Justícia Alimentària i de les escoles que han participat, és molt positiva i s'ha trobat bona acollida per part dels diferents equips docents i de les famílies. Així mateix, es preveu seguir cercant canals de col·laboració i finançament per tal de continuar treballant perquè l'alimentació saludable i sostenible sigui una realitat en la vida dels infants. S'ha realitzat un document d'aprenentatges per enfocar la feina en els propers cursos.

Coneixement

La iniciativa s'ha donat a conèixer a altres indrets (formació amb les educadores del Patronat d'Escoles de Palma) o en un [article](#) a l'Anuari d'Educació de les Illes Balears del 2023 (pàg. 414).

Impacte social

La intervenció ha arribat, fins al moment, a unes 16 escoles, més de 80 educadores i més de 250 famílies.